

Egyesült Nemzetek nőkkal szembeni hátrányos megkülönböztetés minden formájának kiküszöböléséről szóló egyezménye (CEDAW)

Beszámoló a Női Szexmunkások elleni állami és nem-állami szereplők által megvalósított erőszakról és diszkriminációról Magyarországon

---

*Előterjesztette Január 16-án a Szexmunkások Érdekvédelmi Egyesülete (SZEXE) a nőikkel szembeni hátrányos megkülönböztetés minden formájának kiküszöbölésével foglalkozó Bizottság 54. ülésére.
(2013. Február 11. - Március 1.)*

Tartalomjegyzék

Összefoglalás.....	3
Bevezetés.....	4
5. Cikk: Az előítéleteken és sztereotípiákon alapuló diszkrimináció megszüntetése	6
Javaslatok	7
6. Cikk: Az emberkereskedelem és a prostitúciós célú kizsákmányolás visszaszorítása	7
Javaslatok	8
11. Cikk: A munkához való jog és az egészséges és biztonságos munkakörülmények	9
Utcai szexmunka.....	9
Épületen belüli szexmunka	11
Rendőri erőszak szintjei	12
Javaslatok	12
12. Cikk: Az egészségügyi szolgáltatások igénybevétele során történő diszkrimináció visszaszorítása	13
Javaslatok	14
A szerzőről.....	14
Jegyzet.....	15

Összefoglalás

Magyarországon a szexmunkások nagy és heterogén közösséget alkotnak. A szexmunkások többsége nő, akik beltéri munkahelyeken dolgoznak, de elég szignifikáns részük dolgozik az utcán. Körülményeik különbözősége dacára minden szexmunkás nagymértékben szembesül a szociális kirekesztéssel és diszkriminációval. Ezen túlmenően számos női szexmunkás tapasztalja meg az állami és nem-állami szereplők által rutinszerűen megvalósított emberi jogi visszaéléseket.

Bár 1999 óta a szexmunka legális Magyarországon, a szexmunkások folyamatosan szembesülnek a rendőrség és egyéb hatóságok diszkriminációjával, illetve az egészséges és biztonságos munkához való jogaik megsértésével. A legtöbb magyar önkormányzat a törvényi kötelezettsége ellenére elmulasztotta kijelölni a szexmunkások számára a legális munkavégzés területeit, ezért bizonytalan jogszabályok alapján a szexmunkásokat rutinszerűen és önkényesen megbírságozzák, letartóztatják, és őrizetbe veszik.

Mindezen túlmenően a szexmunkások rendszeres megkülönböztetett célpontjai a jogalap nélküli bírságoknak, amelyeket a rendőrségi kvóták elérése érdekében vetnek ki rájuk. Amikor ezek kifizetésére pénzügyi nehézségeik miatt nincs lehetőségük, akkor őrizetbe veszik őket, amely tovább ronthatja egészségüket, biztonságukat, valamint családjuk gazdasági helyzetét és biztonságát. A helyzet az új szabálysértési törvény elfogadása után még súlyosabbá vált, mert az új törvény büntetési tételei a korábbiaknál sokkal szigorúbbak.

A szexmunkások sztereotípiák mentén bemutatott, egyoldalú megjelentetése a médiában, a többségi társadalom mélyes intoleranciája, továbbá a hatóságok részéről tapasztalható diszkrimináció együtt azt eredményezik, hogy a szexmunkások Magyarország egyik legkiszolgáltatottabb női csoportját alkotják. A kirekesztő magatartás elterjedése és a rendőrségi védelem hiánya miatt a szexmunkások sokkal nagyobb eséllyel válnak erőszak áldozatává, amely egyebek mellett az emberkereskedelmet is magában foglalja. Mindezekhez adódik a hiányzó vagy elégtelen hozzáférésük az ingyenes, önkéntes és tisztességes egészségmegőrző, vagy gyógyító szolgáltatásokhoz, ami sérti a szexmunkások egészséghez való jogait.

A beszámolóink ezért azt a következtetést vonja le, hogy Magyarországon a női szexmunkások elleni diszkrimináció és erőszak jelenleg igen gyakori, szisztematikus, és intézményesült mind a szociális, mind a kulturális, mind a politikai, mind az egészségügyi, mind a gazdasági élet területén, amely ellentétes az Egyezmény (CEDAW) 5., 6., 11. valamint 12. Cikkével.

Bevezetés

A CEDAW Bizottság 54. ülésére készült országjelentés tartalmazza mindazokat az ajánlásokat, amelyeket a Bizottság a kritikusnak ítélt témákban tett Magyarország számára.¹ Mindazonáltal, a magyar kormány válasz-beszámolója nem tartalmaz semmilyen utalást sem a leginkább marginalizált női csoportról, a női szexmunkásokról. A magyar kormány nem tett semmilyen intézkedést annak érdekében, hogy biztosítsa a szexmunkások egyenlő jogait a diszkrimináció vagy az erőszak ellen, sem azt, hogy biztosítsa a szexmunkások jogait a biztonságos és egészséges munkakörülményekhez. Ahogy jelen beszámoló is bemutatja, a kormánypolitika és az állami szereplők sokkal nagyobb felelősséggel tartoznak a szexmunkások által elszenvedett számos emberi jogi sérelemért. Továbbá a kormány kifejezett célja, hogy "csökkentse a prostitúció, mint társadalmi jelenség elfogadását" (59. §) azt eredményezheti, hogy a szexmunkások további diszkriminációnak, erőszaknak és egyéb jogsérelemeknek lesznek kitéve.

A magyar kormány 1999. évi LXXV. törvényben legalizálta a szexmunkát, és először szabályozta azt.² A törvény értelmében azokat a személyeket nevezzük szexmunkásoknak, akik pénzért cserébe szexuális szolgáltatást nyújtanak. Az állam abban az esetben engedélyezi a szexmunkát, amennyiben a szolgáltatást nyújtó szexmunkás teljesíti a törvényben meghatározott követelményeket. Amennyiben ezek nem teljesülnek, a szexmunkást megbírságozhatják, illetve őrizetbe vehetik. Mindazonáltal az előírt követelmények gyakran meghatározhatatlanok, tágan értelmezhetőek, és mind a rendőri szervek, mind a bíróságok által önkényesen alkalmazhatók.¹

Magyarországon a szexmunkások nagy és heterogén közösséget alkotnak. A SZEXE (Szexmunkások Érdekvédelmi Egyesülete) becslése szerint körülbelül 15.000 aktív szexmunkás dolgozik Magyarországon, és magyarként külföldön. Körülményeik különbözősége dacára minden szexmunkás nagymértékben szembesül a szociális kirekesztéssel, és a diszkriminációval. Az állami szereplők, mint például a végrehajtó hatalom hatóságai gyakran diszkriminálják őket, visszautasítva a segítségnyújtást akkor, amikor erőszakot vagy egyéb bűnesetet tapasztalnak velük szemben. Magyarországon az utcai szexmunkások a leginkább kiszolgáltatottjai a törvényi elnyomásnak, bírságolásnak, és fogvatartásnak. Mindemellett a lakásokban dolgozó szexmunkások is szenvednek a megbélyegzéstől, a rendőri zaklatástól, a diszkriminációtól, és a közvetlen környezetük előítéleteitől.

FORRÁSOK

A beszámoló forrásai a következő helyekről származnak:

- . A SZEXE által készített kutatási kérdőívek
- . Független kutatók és kutató intézetek beszámolói
- . Hivatalos statisztikák
- . SZEXE által készített esettanulmányok

A teljes forráslista megtalálható a dokumentum végén található jegyzetben.

---

¹ Az itt megfogalmazott kritériumok a 11. Cikk alatt találhatóak

A BESZÁMOLÓ HATÁLYA

Jelen beszámoló négy kritikus területre fókuszál a CEDAW fejezetekkel összhangban:

- 5. Cikk: Az előítéleteken és sztereotípiákon alapuló diszkrimináció megszüntetése
- 6. Cikk: Az emberkereskedelem és a prostitúciós célú kizsákmányolás visszaszorítása
- 11. Cikk: A munkához való jog és az egészséges és biztonságos munkakörülmények
- 12. Cikk: Az egészségügyi szolgáltatások igénybevétele során történő diszkrimináció visszaszorítása

ALAPELVEK

Egyetértünk a Közép- és Kelet-Európai és Közép-Ázsiai Szexmunkások Érdekvédelmi Szervezetének (SWAN) szexmunkához kapcsolódó alapelveivel:

- I. Úgy gondoljuk, hogy a szexmunka kényszerítéstől mentes tranzakció két kölcsönös beleegyezését adó felnőtt között, melynek során szexuális szolgáltatás nyújtása történik pénzért, vagy egyéb termékért. A szexmunka alatt értjük az utcai szexmunkát, az eszkort szolgáltatást, a telefonos szex szolgáltatást, a pornófilm forgatást, az erotikus tánc szolgáltatást és egyebeket.
- II. A szexmunkások emberi lények, akiket ugyanazok az emberi jogok illetnek meg, mint bármely más embert. A szexmunkásoknak ugyanolyan jogaik és kötelezettségeik vannak, mint bármely más munkásnak, mint minden más állampolgárnak és polgárnak.
- III. A szexmunkások jogainak védelme egyéni, társadalmi, és nemzeti érdekek szintjén egyaránt döntő szerepet játszik a hatékony védekezésben a HIV, AIDS, hepatitis B és egyéb szexuális úton terjedő betegségek terjedésével szemben. Annak érdekében, hogy ezeket az érdekeket maradéktalanul érvényesíthessük, a szexmunkásoknak legálisan kell dolgozniuk.
- IV. Abból a célból, hogy biztosítsuk a szexmunkások egészségügyi és szociális jólétét, meg kell szüntetnünk azokat a korlátokat, amelyek akadályozzák a szexmunkások hatékony egészségügyi, szociális és drog-prevenációs ellátásban való részvételét.
- V. Dekriminalizálni kell azon szexmunkával kapcsolatos tevékenységeket, amelyek két kölcsönös beleegyezését adó felnőtt között zajlik. Minden, a felnőtt szexmunka kriminalizációjára vonatkozó büntetési tételt hatályon kívül kell helyezni. Minden helyi rendeletet, amely tiltja a felnőtt szexmunkások munkavégzésének lehetőségét hatályon kívül kell helyezni.
- VI. A szexmunkásoknak és érdekeiket védő civileknek legyen aktív szerepe a szexmunka vállalozási szabályainak a kialakításában.
- VII. A szexmunkásokkal együttműködve célzott, gyakorlati, és széleskörű szociális támogató programokat kell indítani a szexmunkások és a rendőrség közötti, illetve a szexmunkások és a többségi társadalom közötti kapcsolatok fejlesztése érdekében.
- VIII. A szexmunkásokkal együttműködve célzott, gyakorlati, és széleskörű szociális támogató programokat kell indítani a biztonságos szexuális kapcsolat tudatosítása, biztonságosabb droghasználat, valamint a HIV és AIDS betegségek megelőzése és kezelése érdekében.

5. Cikk: Az előítéleteken és sztereotípiákon alapuló diszkrimináció megszüntetése

A szexmunkások arról számolnak be a SZEKE részére, hogy nap mint nap szembesülnek diszkriminációval állami hivatalok, a média képviselői, valamint a többségi társadalom részéről. A hatóság valamint a véleményformáló média részéről érkező sztereotípiák azt az üzenetet közvetítik hogy a hátrányos megkülönböztetés a szexmunkásokkal szemben megbocsátható és elfogadható. Az ilyen diszkriminációnak nagyon fontos következményei vannak a szexmunkások egészségére, egészségük és biztonságuk megőrzésére, valamint abbéli képességükre, hogy merjenek segítséget vagy jogorvoslatot kérni, ha jogaik sérülnek.

A magyar állam beszámolója elismeri a média szerepét a nők hátrányosan megkülönböztető megjelenítésének terjesztésében, de nem utal kifejezetten a szexmunkások véleményformáló médiában történő, sztereotípiákból építkező, méltánytalan bemutatására. A SZEKE által végzett közvélemény-kutatások adataiból, valamint a SZEKE közreműködésével a FACT Alapítvány által elvégzett kortárs-irodalom és média tartalom monitoringból kiderül, hogy a szexmunkások médiában történő sztereotípiáktól hemzsegő és szenzációhajhász bemutatása elősegíti a stigmatizálást és a női szexmunkások hátrányos megkülönböztetését a magyar társadalomban.

2009-ben a SZEKE megbízásából reprezentatív közvélemény-kutatást tartottak a szexmunkáról valamint a szexmunkásokról.³ A megkérdezett 1000 ember 10%-a úgy gondolta, hogy a szexmunkásokkal kapcsolatos hátrányos megkülönböztetés elfogadható, és 19,4% -uk gondolta, hogy a hatóságok általi diszkrimináció a szexmunkásokkal szemben elfogadható. Azok a válaszadók, akiknek ismeretségi körében volt szexmunkás sokkal kevésbé voltak kirekesztők a szexmunkásokkal, mint azok, akik még nem találkoztak szexmunkással. Mindazonáltal csak elég csekély számban volt olyan válaszadó, akinek már volt pénzért vett szexuális élménye, 92%-uk véleménye az volt, hogy elég keveset tudnak erről. A válaszadók szerint a médiának van leginkább közösségi véleményformáló hatása a szexmunkáról. Megjegyzendő, hogy azok "fogyasztották" a legtöbb televízióban és rádióban megjelenő híradást, akik a leginkább elutasítók voltak a szexmunkásokkal szemben. Nagy jelentőséggel bír, hogy a női szexmunkások televíziós és rádiós megjelenítése igazságtalan és kiegyensúlyozatlan, annak ellenére, hogy a média kiemelt szerepet játszik az ezekről a nőkről alkotott a közösségi vélemény formálásában. Még kritikusabb a helyzet abban az esetben, ha figyelembe vesszük, hogy Magyarországon a televízió a fő információ forrása a 18 év feletti populáció közel kétharmadának.⁴

2009-ben a FACT Alapítvány által készített kortárs irodalom és média monitoring ehhez hasonlóan megállapította, hogy a szexmunkával kapcsolatos országos média megjelenések túlzóan szenzációhajhászak és előítéletesek, a női szexmunkásokat pedig gyakran degradáló nyelvezettel mutatják be.⁵ Szintén ez a beszámoló állapította meg, hogy a szexmunkát valamint a szexmunkásokat teszik felelőssé a szexuálisan terjedő betegségek fő kockázati tényezőjének, vagy a szervezett bűnözésben való részvételért. Ezen sztereotípiák egyike sem bizonyítható adatokkal a magyarországi szexmunkásokra vonatkozóan.

A 64 vizsgált médiamegjelenés egyikében sem volt lehetősége a szexmunkásoknak kifejteni a magán- vagy a kollektív véleményüket. Emellett egyik médiamegjelenés sem foglalkozott a szexmunkásokra nehezedő emberi jogi vagy éppen nőjogi kérdésekkel, mint például a rendőri erőszak, vagy hátrányos megkülönböztetés. Ez egyrészt az újságírók egy részének felkészületlenségére, másrészt arra a nemzetközileg is tapasztalható trendre vezethető vissza, miszerint ez a téma nem "jól eladható".

Ezen tények nyomán nem meglepő, hogy a Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia kimondja "a prostitúció, mint társadalmi jelenség kiirtása" a 2010-2021 időszak legfontosabb célja. ⁶ Ez a cél tovább rontja a szexmunkások hátrányos megkülönböztetésének mértékét, és tovább fokozza a társadalmi elszigeteltségüket, a biztonsághoz és az egészséghez való jogukat. Egyetértünk az Európai Szexmunkások Jogainak Nemzetközi Bizottságának és a Közép- és Kelet-Európai és Közép-Ázsiai Szexmunkások Érdekvédelmi Szervezetének (SWAN)⁷ közös nyilatkozatával mely szerint a szexmunka társadalmi elfogadottságának csökkenését célzó törvények és előírások azt eredményezik, hogy csökken a szexmunkások társadalmi elfogadottsága és növekszik a szexmunkások elleni elnyomás, amelyek direkt fenyegetést jelentenek a szexmunkások biztonságára és emberi jogaira nézve.

Javaslatok

A magyar kormány vizsgálja felül a Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégiáját, illetve az egyéb olyan már meglévő kormányrendeleteket és kormányprogramokat, amelyek már most is elősegítik a szexmunkások hátrányos megkülönböztetését.

A magyar kormánynak határozottan fel kell lépnie az állami szereplők, különösen a végrehajtó hatalom szexmunkásokat hátrányosan megkülönböztető intézkedései ellen. A kormánynak biztosítania kell a szexmunkások azonos jogait az állami szolgáltatások igénybevétele esetén, így a rendőri védelem és az ellenük történő erőszak és bűncselekmények bejelentése kapcsán.

A kormánynak létre kell hoznia és működtetnie kell programokat és rendelkezéseket, melyekkel (a médiában is) csökkenti a szexmunkásokkal kapcsolatos hátrányos megkülönböztetéseket és előítéleteket.

A szexmunkásokat és a szexmunkás érdekvédelmi szervezeteket be kell vonni a diszkrimináció megszüntetését célzó programok és rendelkezések koncepciójának elkészítésébe, annak megvalósításba és értékelésébe.

6. Cikk : Az emberkereskedelem és a prostitúciós célú kizsákmányolás visszaszorítása

Nem áll rendelkezésre megbízható statisztika a női emberkereskedelem előfordulásairól Magyarországon. Az állam reflektál a CEDAW 2012-es 18 emberkereskedelemmel kapcsolatos nyomozati anyagának a megállapításaira, amelyek közül 15 eset volt kapcsolat a szexiparral.⁸ Az állam elismeri ⁹ azt, hogy a tényleges emberkereskedelmi bűnesetek száma nagymértékben meghaladja a nyomozati esetek számát.

A SZEKE szexipari emberkereskedelem áldozataival kapcsolatos munkája során azt tapasztalja, hogy az érintett nők az emberkereskedelem áldozataivá válásukat megelőzően nagy számban dolgoztak saját beleegyezésükből szexmunkásként. Ez a megállapítás tükröződik vissza az Európai Roma Jogok Központja 2011. évi kutatásában¹⁰ is, mely szintén megállapította, hogy a

szexmunkában való részvétel összekapcsolódik az emberkereskedelemben való áldozattá válással. Nem önmagában a szexiparral való érintettségük okán vannak jobban kitéve az emberkereskedelmi helyzeteknek. Sokkal inkább az a tény jelentős, hogy a diszkrimináció és a rendőri nyomásgyakorlás miatt nem jutnak hozzá egyenlő mértékben a rendőri védelemhez, így a szexmunkások kihasználói, köztük az emberkereskedelem elkövetői is büntetlenül maradhatnak. A szexmunkásokat gyakran egy új szexipari munka lehetőségével keresik meg, de az eljövendő munkakörülményekkel kapcsolatban becsapják őket és végül kiszolgáltatott és kizsákmányolt helyzetbe kerülnek.

Az Európai Roma Jogok Központjának további észrevétele volt, hogy Magyarországon a roma személyek a következő tényezők miatt sokkal könnyebben válnak az emberkereskedelem áldozataivá: szegénységben való élet, társadalmi kirekesztés, alacsony iskolázottság, az iskolázottság hiánya, írástudatlanság, állami gondozásban nevelés, eladósodottság. A SZESE tapasztalatai is megerősítik, hogy a roma szexmunkások sokkal nagyobb arányban válnak az emberi jogok megsértésének célpontjaivá, többek között az emberkereskedelem áldozataivá a társadalmi kirekesztettség, és a rendőri védelemhez fordulás érzékelhető hiánya miatt. Az etnikai hovatartozás miatti kirekesztés és a szexmunkában való érintettség elegye miatt a roma szexmunkások a legsebezhetőbbek. A kormánynak megálljt kell parancsolnia az etnikai alapú, és a szexmunkában való érintettség alapján történő hátrányos megkülönböztetésnek, csakúgy mint a a szexmunkások elleni rendőrségi nyomásgyakorlásnak, amennyiben meg kívánja szüntetni a prostitúcióval kapcsolatos emberkereskedelmet és kizsákmányolást.

Azok a szexmunkások, akik már átélték az emberkereskedelmet és az ezzel kapcsolatos történetüket megosztották a SZESE-vel, rávilágítanak a jelenlegi áldozat segítő szolgálatok igazságtalan, és nem a célnak megfelelő működésére. Először is, dacára annak hogy a szexmunka is munka, az emberkereskedelem kizsákmányolt áldozatai nagyon kis kompenzációt kapnak a szenvedéseik ellentételezéseként. Másodsorban, a védett házak, és a segítő szolgálatok nagyon kis számban állnak rendelkezésre, és a segítő szolgálatot ellátók általában nem rendelkeznek ismeretekkel a szexmunkások problémáival kapcsolatban - különösen igaz ez abban az esetben ha a nő szabad akaratából ismét szexmunkás kíván lenni - és ez ismét csak akadályokat gördít a traumák feldolgozása és a segítség útjába.

Javaslatok

A magyar kormánynak intézkedéseket kell tennie annak érdekében, hogy a szexmunkások jobban elérhessék a rendőri védelmet. Ezeket a széles nyilvánossággal is meg kell ismertetnie, hogy eltántorítsa az emberkereskedőket és egyéb erőszakos bűnözőket attól, hogy szexmunkások legyenek a célpontjaik.

A magyar kormánynak intézkedéseket kell tennie annak érdekében, hogy megszüntesse a szexmunkásokat érő hátrányos rendőri megkülönböztetést, mely gátolja, hogy a szexmunkás jelezze az őt ért erőszakot, a sérelmére elkövetett emberkereskedelmet.

A magyar kormánynak egy anti-diszkriminációs kampány részeként a rendőri szolgálatok számára szexmunkásokkal, és roma kérdésekkel kapcsolatos felkészítő tanfolyamokat kell megszerveznie azért, hogy megértesse, hogy a szexmunkásoknak és különösen a roma szexmunkásoknak is joguk van a rendőri védelemhez, ha erőszak vagy emberkereskedelem áldozatává válnak.

A magyar kormánynak át kellene vennie az Európa Parlament és Tanács 2011/36/EU irányelvét¹¹, különös tekintettel az emberkereskedelem áldozatainak kompenzációjára vonatkozó rendelkezéseket (például törvényileg kell biztosítani az áldozat kártalanítását az emberkereskedő vagyonából).

A magyar kormánynak segítséget kell nyújtania a szociális szolgálatok, és a civil szociális szervezetek számára, hogy emberkereskedelem-ellenes programokat működtethessenek, illetve megelőző programokat hozhassanak létre, amelyek segítségével felhívhatják a figyelmet az emberkereskedelem veszélyeire, és szakszerű segítséget nyújtsanak az áldozattá vált szexmunkásoknak.

11 Cikk: A munkához való jog és az egészséges és biztonságos munkakörülmények

Az utcai szexmunka

Az 1999. évi LXXV. törvény¹² legalizálta a szexmunkát, abból a célból hogy, az abban szereplő jogszabály-változtatásokkal és törvénymódosítással egyszerre szabályozza “a szervezett bűnözés valamint az azzal összefüggő egyes jelenségeket”. Ebben a törvényben úgynevezett “türelmi zónákat” kellett létrehozni minden 50.000 lakosnál nagyobb településen (de ennél kisebb önkormányzatok is kijelölhettek hasonló területeket), és az olyan településeken ahol a szexmunka tömegesen megjelent. A törvény különbséget tett az úgynevezett “védett övezet” és a “türelmi zóna” között. Az ezeken a türelmi zónákon kívül eső területeken a szexmunka illegális. A gyakorlatban a magyar hatóságok vonakodnak az ilyen zónák kijelölésében, ezért a szexmunka legnagyobb részben továbbra is illegális helyeken működik. Ez nem csak azt jelenti, hogy évente nagy számú szexmunkást büntetnek pénzbírságra és/vagy vesznek őrizetbe, de ellenséges viszony alakul ki a rendőr és a szexmunkás között, amelyben a szexmunkások inkább félik a rendőröket, semmint úgy tekintenének rájuk mint aiktől védelemre számíthatnak erőszak vagy egyéb bűneset kapcsán.

Az elmúlt évek során a SZEXE jogi lépései eredményeként a bíróság kötelezte Budapest néhány kerületét “kvázi” türelmi zónák kijelölésére, mindazonáltal ezek az esetek csak néhány utca kijelölését jelentették amelyeket a szexmunkások használhatnak. Azonban ezek az utcák sötét és elszigetelt területek, távol bármely üzleti tevékenységtől, amelyekben hiányoznak a biztonsági feltételek, minek következtében a szexmunkások kiszolgáltatottá válnak az erőszaknak és egyéb büntetteknek, avagy harmadik féltől való függőségük erősödik. A SZEXE nyilvánosságra hozta azokat a megállapításait miszerint a kormány évek óta törvényt sért, amiért nem jelölte még ki a türelmi zónákat. Az állampolgári jogok országgyűlési biztosa általános helyettesének jelentése az OBH 4007/2003. sz. ügyben szintén kijelenti, hogy az “önkormányzatok megsértik a prostituáltak alapvető emberi jogait, amikor nem jelölnék ki számukra türelmi zónát.”¹³

További feltétel, hogy a szexmunkás rendelkezzen egyéni vállalkozói engedéllyel, rendszeresen fizessen adót, és vegyen részt a háromhavonta esedékes kötelező egészségügyi szűrésen, amelyről egészségügyi igazolást kap. Bármely személy, aki a szexuális szolgáltatásokkal kapcsolatos előírásokat megszegi, szabálysértést követ el, melyet elzárással illetve pénzbírsággal sújtanak. Utcán mást leszólítani, vagy felajánlani szexuális szolgáltatást, vagy hirdetni azt a védett övezetekben illegális, amely szintén bírságható, és amelyet ha sok esetben nem tudnak megfizetni, szintén elzárásra változtatnak.

Az új szabálysértési törvény¹⁴ még súlyosabban érinti a szexmunkásokat. Amióta az új törvény életbe lépett 2012-ben, a rendőrök a helyszínen megbírsághatják a szexmunkásokat, ha a szexmunkára vonatkozóan sokszor tágan értelmezhető törvényekhez nem megfelelően igazodnak (azaz, ha szolgáltatásaikat a rosszul meghatározott, vagy éppen nem meghatározott területen ajánlják fel). A bíróságoknak nincs más lehetőségük mint a bírságot közmunkára vagy elzárásra

változtatni. A törvény meghatározza, hogy egy kifizetetlen 5.000 forint (kb. 15 euró) értékű büntetést egy napi elzárásra lehet változtatni. A SZEXE segítséget nyújtott egy olyan szexmunkás ügyében, aki egy fél év alatt, több, mint 80 bírságot kapott, kb. 4.000.000 forint (kb. 13.000 euró) értékben. Mivel a szexmunkásnak nincs vagyona, három évi elzárással néz szembe. Bár ez egy extrém eset, de az utcai szexmunkások helyzete drámai. A jelenlegi gyakorlat a legszegényebb, a társadalmunk legkiszolgáltatottabb rétegét bünteti, amely még drámaibb problémákat okoz a gazdaságilag legelmaradottabb térségekben. A rendőrségi bírságok elzárássá történő átválthatósága több száz szexmunkást fenyeget Magyarországon.

A hatályos jogszabályok szerint a szexmunka a védett övezeteken (a törvény meghatározza a tartandó távolságot a közintézményektől, templomoktól, iskoláktól stb.) kívül legális. Mindazonáltal, sok esetben nem egyértelmű, hogy egy bizonyos terület védett vagy sem, a feltételek tágak, és nem közismertek. Mivel hiányoznak a védett övezeteket feltüntető térképek, a szexmunkások olyan területeken dolgoznak/szeretnének dolgozni, amelyekről nem tudják, hogy alkalmasak-e szexmunkára. A rendőrség sem mindig biztos benne, hogy a terület védett-e vagy sem, ezért rendszeresen, és önhatalmúlag meggyanúsítják a szexmunkásokat a védett övezetben történő illegális szexmunkával, előzetes letartóztatásba helyezik őket, és megkezdik a jogi eljárást. Az 1999. évi LXXV. törvény¹⁵ a problémák, és a félreértés forrása is, mert engedélyezi az önkormányzatoknak, hogy saját hatáskörükben kijelöljenek védett övezeteket, még akkor is ha azok a területek törvény szerint nem lennének védett területek. Ezért az ország másik részéből érkező szexmunkások nem tudhatják, hogy egy terület védett-e vagy sem. Érdeklődhetnének az önkormányzatoknál, de a legtöbb esetben ezt nem teszik, mert nem kívánják a foglalkozásukat nyilvánvalóvá tenni, és ezáltal kitenni magukat a hátrányos megkülönböztetésnek.

A SZEXE rendszeresen tapasztalja, hogy hogyan szerez előnyt a rendőrség a védett övezetek körüli tisztázatlanságokból amely miatt a szexmunkások a hátrányos megkülönböztetés célpontjaivá válnak, megbírságozhatják őket csak azért, hogy teljesítsék a meghatározott kvótákat. A szexmunkásokat gyakran vádolják olyan cselekményekkel, amelyeket nem követtek el, mint például szemeteléssel, vagy a gyalogosokra és közlekedés rendjére vonatkozó szabályok megsértésével. Mivel a szexmunkások általában nem tudják, hogy védett övezetben állnak-e vagy sem, ezért azt sem tudják, hogy elkövetnek-e szabálysértést vagy sem, ennek okán inkább aláírják a büntetést semmint hogy tiltakozzanak, és ezáltal még keményebb büntetést esetleg elzárást kapjanak. Néhány bírság kézhezvételét követően (kezdeti 5-7000 forinttól - kb. 20 euró) a bírságok összeadódnak, és a bíróság ezeket a nagyobb összeggé duzzadt bírságokat átváltja elzárássá, amely akár egy évet is meghaladhat. A SZEXE számos olyan nővel áll kapcsolatban, akik egy évig voltak börtönben ilyen okok miatt.

Az alábbi táblázat 2010 első félévének azon bírósági eljárásainak számára vonatkozó adatokat mutatja megyénkénti bontásban, amelyeket illegális szexmunka (tiltott kéjelgés) miatt indítottak (ezeket az eljárásokat azért indították, mert a szexmunkával kapcsolatosan nem teljesítettek minden előírást):

Megye	Bírósági eljárások száma
Bács-Kiskun	338
Baranya	58
Békés	109
Borsod-Abaúj- Zemplén	1.037
Budapest	842

Megye	Bírósági eljárások száma
Csongrád	88
Győr-Moson-Sopron	19
Hajdú-Bihar	156
Heves	72
Jász-Nagykun-Szolnok	69
Komárom-Esztergom	26
Meg nem nevezett megye	280
Pest	54
Somogy	91
Szabolcs-Szatmár-Bereg	173
Tolna	52
Vas	3
Veszprém	3
Zala	103
Összesen:	3623

1. **Táblázat:** A táblázat 2010 januárja és júliusa között hozott bírósági döntések számát mutatja, amelyeket tiltott kéjtelgés szabálysértése miatt indított ügyekben hoztak. Az adatokat a SZEXE kérésére a Központi Statisztikai Hivatal Elektronikus Szolgálatá adta ki.

Épületen belüli szexmunka

A törvény külön feltételekhez köti az épületben végzett szexmunkát. A jogszabály az ingatlan szexmunka céljára történő bérbeadását az alábbiak szerint szabályozza:

“Aki épületet vagy egyéb helyet üzletszerű kéjtelgés céljára másnak a rendelkezésére bocsát, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”¹⁶

Ez a szabályozás diszkriminatív, hiszen más vállalkozásoknak nincs szükségük ingatlan tulajdonra csak azért, hogy tevékenységüket végezzék. A pénzügyi korlátok, amelyek megakadályozzák a legális munkavégzésüket, arra kényszerítik őket, hogy bérelt ingatlanokban dolgozzanak, féljenek és függjenek a végrehajtó hatalomtól, folyamatosan ki legyenek téve a kilakoltatásnak illetve hajléktalanságnak vagy, hogy egy harmadik félnek dolgozzanak, vagy hívásra házhoz menjenek, ahol nem tudják a munkakörülményeiket, az egészségüket és a biztonságukat azonos színvonalon megtartani, avagy dolgozhatnak az utcán sokkal bizonytalanabb körülmények között. A törvény megakadályozza azt is, hogy az egyikük tulajdonában lévő ingatlanban közösen dolgozzanak, ami

miatt elszigetelődnek, és a munkakörülményeik lesznek biztonságosak. Más vállalkozásokkal összehasonlítva az épületben dolgozó szexmunkásoknak további hátránya, hogy a bérleményük költségeit nem írhatják le az adójukból.

A rendőri erőszak szintjei

Egy 2011-ben, a SZEXE megbízásából készített kutatás¹⁷ felmérte a szexmunkások közötti rendőri erőszak mértékét. Az eredmények szerint, a 246 válaszadó több mint 10%-tól kért már rendőr ingyen szolgáltatást. A válaszadó szexmunkások 43,4%-a tapasztalt már szóbeli, vagy fizikai erőszakot a hatóság részéről, ebből 15,4%-nak gyakran volt közvetlen konfliktusa rendőrrel, vagy más hatósággal, 28%-uknak pedig alkalmanként. A jogszabályok, a rendőri szervezet és a szexmunkások tudatosságának a hiánya miatt a végrehajtó hatalommal való konfliktusos kapcsolat súlyosan veszélyezteti a szexmunkások biztonságát és egészségét.

Javaslatok

A kormánynak meg kell határozni és meg kell büntetnie a szexmunkások elleni rendőri erőszakot.

A kormánynak meg kell szüntetnie a szexmunkásokkal szembeni bírságokkal, letartóztatásokkal, és őrizetbe vételekkel járó hátrányos megkülönböztetést.

Biztosítani kell annak folyamatát, hogy a letartóztatástól, illetve az erőszaktól való félelem ne befolyásolja szexmunkást, ha erőszakot illetve hátrányos megkülönböztetést kíván feltárni.

A kormánynak felül kell vizsgálnia azokat a törvényi helyeket, amelyek tágan értelmezhetőek, önkényeskedésre, és erőszakra adnak lehetőséget. Továbbá, bármely szabály megsértése esetén a kiszabott büntetés ugyanolyan mértékű legyen, mint más vállalkozások esetében.

A biztonságos és korrekt munkakörülmények biztosítása céljából felül kell vizsgálni az épületben történő szexmunka feltételeit (melybe be kell vonni a szexmunkásokat is), különös tekintettel a bérlésre vonatkozó feletételekre.

Az irányelvet és a jogszabályi rendelkezéseket a végrehajtó hatalom és azon nők közötti ellentétékekkel szemben kell megalkotni akik, mivel nincsenek egyenlő jogaik a rendőri védelem igénybevételéhez, leginkább kiszolgáltatottak az erőszaknak.

Az önkormányzatokat meg kell büntetni, mert nem teljesítik a törvényi előírásokat.

A türelmi zónákat jól megvilágított és biztonságos területen kell kijelölni. Fel kell szerelni a területet védelmi berendezésekkel, és a szexmunkásokat adekvát szolgáltatásokkal kell támogatni. A területet pontosan meg kell határozni, és ennek nyilvánosnak kell lennie.

A kormánynak gondoskodnia kell arról, hogy a rendőrség érzékenyebb legyen a szexmunkásokkal és az emberi jogi kérdésekkel kapcsolatban, amelynek megvalósítását a rendőrség és a szexmunkások közösen dolgozzák ki. Az erre vonatkozó rendeletek és programok koncepciójának megalkotásába, megvalósításába és azok értékelésébe a szexmunkásokat vonják be.

12. Cikk: Az egészségügyi szolgáltatások igénybevétele során történő diszkrimináció visszaszorítása

A szexmunka végzésének a körülményei közvetlenül kihatással vannak a HIV és egyéb szexuális úton terjedő fertőzéseknek való veszélyre. A szexmunkásokkal szembeni hátrányos megkülönböztetés miatt Magyarországon hiányzik, vagy elégtelen a szexmunkások számára elérhető ingyenes, önkéntes és tisztességes egészségmegőrző, vagy gyógyító szolgáltatás, és ez sérti a szexmunkások egészséghez való jogait. Bár Magyarországon a szexmunkások között elképesztően alacsony a HIV fertőzöttek aránya, ezt az állapotot csak a prevencióra fordított kiemelt figyelemmel lehet fenntartani.

*“A legtöbb országban törvényes maradt a hátrányos megkülönböztetés a nőkkel, a férfiakkal háló férfiakkal, szexmunkásokkal, drog használókkal, és etnikai kisebbséghez tartozó személyekkel szemben. Ennek meg kell változnia. Felszólítok minden országot, hogy váltsa be ígéretét, és rendelje el, vagy kényszerítse ki a HIV-vel élő emberek, és a sebezhető csoportok elleni kirekesztés hatályon kívül helyezését ... Azokban az országokban, ahol nem védik törvényekkel a szexmunkásokat, a droghasználókat, és a homoszexuálisokat, a prevenció csak a népesség kis hányadát éri el. Megfordítva a gondolatot, azokban az országokban, ahol ezek az emberek törvényes védelmet élveznek, és védik az emberi jogukat, sokkal több embernek van lehetősége részt venni a prevencióban. Ennek eredményeként kevesebb lesz a megfertőződés, kevesebb lesz az igény az antiretrovirális kezelésre, és kevesebb lesz a haláleset. Nem csakhogy nem etikus, hogy nem védjük ezeket a csoportokat, de népegészségügyi szempontból sem indokolt. Ez mindannyiunknak fájó pont.” **Ban Ki Mun, az ENSZ Főtitkára***

2011-ben egy pozitív változás is történt, a magyarországi szexmunkások számára kötelező egészségügyi szűrővizsgálatok előírásaiban történt rendeletmódosítás. Az új rendelkezés 2012. január 1-től lépett hatályba. A főbb változások, amelyeket a SZESE az érdekérvényesítés során elért, a következők:

- Az egészségügyi igazolás nem tartalmazza többé a “prostituált” kifejezést, ezért nem alkalmazható a továbbiakban a szexmunkásokat megbélyegző, őket nyilvántartó dokumentumként.
- Mielőtt a törvény életbe lépett volna, a szexmunkásoknak jelenős összeget kellett kötelezően megfizetniük a törvény által előírt egészségügyi szűrővizsgálatokért, még akkor is ha a társadalombiztosításuk terhére az általános orvosuknál már megtörténtek a vizsgálatok. A Nemzeti Erőforrás Minisztériumban (volt Egészségügyi Minisztérium) tett előkészítő tárgyalásaink alakalmával jeleztük a problémát, és javaslatot tettünk ennek a megváltoztatására. 2012 óta a szexmunkásoknak továbbra is 3 havonta kell fizetniük ezekért az egészségügyi vizsgálatokért, de ha a szabadon választott doktoruknál már elvégeztették a vizsgálatokat a társadalombiztosításuk terhére, ugyanazokért a tesztekért nem kell további díjat fizetniük.
- A SZESE az orvosok kemény lobbimunkája ellenére kialakulta, hogy a kötelező szűrővizsgálatokat árai ne változzanak.

Ettől a pozitív példától eltekintve nagyon komoly probléma, hogy a szexmunkások nem jutnak megfelelő egészségügyi ellátáshoz. A magyar kormány 2010-ben törölte a nemzeti drog és AIDS stratégiát, és azóta sem készített új stratégiát, sem új akció-terveket. Számos civil szervezet felhívta a kormány figyelmét, hogy készítsen az AIDS helyzetre vonatkozó nemzeti stratégiát, hiszen az elmúlt öt évben megemelkedett a HIV fertőzöttek száma.¹⁸ Az alacsonyküszöbű szolgáltatást végző intézmények is veszélyben vannak, mert a kormányzat jelentősen csökkentette a sikeres hosszútávú prevenciós és ártalomcsökkentő programokat működtető nem-állami szervezetek támogatását, így a szexmunkások támogatását is.

Javaslatok

A kormány legfontosabb teendője a civil szervezetekkel és az érintett csoportokkal történő legszéleskörűbb konzultáción alapuló Nemzeti AIDS Stratégia elkészítése. A stratégiának tartalmaznia kell a HIV-vel és a szexmunkával kapcsolatos stratégiákat és akcióterveket.

Az UNAIDS ¹⁹ javaslataival összhangban a kormánynak olyan jogszabályokat és programokat kell létrehoznia, amelyek a HIV és a szexmunka tekintetében átfogó, bizonyítható, és jogokon alapuló megközelítést tesznek lehetővé. A szexmunkásoknak részt kell venniük a döntéshozatalban, felügyelniük kell az eljárást, és a támogatásoknak összhangban kell állniuk a prevenció programokkal, különösen a szexmunkásokat célzó szolgáltatásokkal.

Meg kell erősíteni a partneri kapcsolatokat a kormányzat, a civil szervezetek, a szociális szolgálatok és azon közösségi szervezetek között akik a szexmunkásokkal dolgoznak. Erőfeszítéseket kell tenni a résztvevők közötti széleskörű együttműködésért, azért hogy a különféle szereplők fogékonyak legyenek a szexmunkások problémái iránt.

A szexmunkások számára ingyenesen vagy csekély térítési díj ellenében biztosítani kell a szexuális úton terjedő betegségek kiszűrésére irányuló szűrővizsgálatokat.

A szexmunkások számára is biztosítani kell a bizalmas és ingyenes ártalomcsökkentő szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

A szerzőről

A jelen beszámoló a Szexmunkások Érdekvédelmi Szervezetében dolgozó kollégáink közös munkája. A Szervezet célja, hogy a Magyarországon, vagy magyarként külföldön dolgozó szexmunkások érdekében, és igényeik szerint dolgozzon. A szexmunkások egyenlő esélyeinek és emberi jogainak megvalósulását kívánjuk elősegíteni, mert úgy véljük, hogy a szexmunkások is emberi lények, akiknek ugyan olyan jogaik vannak, mint minden más embernek. Programjaink összeállításakor a különféle szexmunkás csoportok eltérő igényeit tartjuk szem előtt azért, hogy védjük jogukat, biztosítsuk számukra a hozzáférést a szociális, egészségügyi és drog ambuláns szolgáltatásokhoz, és lobbizunk a jól alkalmazható jogi környezetért.

A beszámoló megállapításaival kapcsolatos bármely észrevételével kapcsolatban kérjük írjon nekünk az info@szexmunka.hu e-mail címre.

Jegyzetek

1. Magyar Országjelentés - a nőkkel szembeni hátrányos megkülönböztetés minden formájának kiküszöböléséről szóló egyezmény (CEDAW) 18. Cikke alapján az országok benyújtott beszámoló, amely tartalmazza a hetedik és a nyolcadik periódusra vonatkozó országjelentéseket. Magyarország. ENSZ Dokumentum CEDAW/C/HUN/7-8 (2012)
2. 1999. évi LXXV. törvény a szervezett-bűnözés, valamint az azzal összefüggő egyes jelenségek elleni fellépés szabályairól és az ehhez kapcsolódó törvénymódosításokról
3. EnterCom Kft. (2009), "A prostituáltakkal és a prostituáltakat érintő hatósági diszkriminációval kapcsolatos vélemények - Lakossági közvélemény-kutatás az Egy speciális értelemben hátrányos megkülönböztetésű csoport esélyegyenlőségének javítása című program keretében" <http://szexmunka.hu/wordpress/wp-content/uploads/2013/01/lakossagi-kozvelemenykutatas.pdf> [14 Január 2013]
4. Magyar Országjelentés - a nőkkel szembeni hátrányos megkülönböztetés minden formájának kiküszöböléséről szóló egyezmény (CEDAW) 18. Cikke alapján az országok benyújtott beszámoló, amely tartalmazza a hetedik és a nyolcadik periódusra vonatkozó országjelentéseket. Magyarország. ENSZ Dokumentum CEDAW/C/HUN/7-8 (2012)
5. "Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia Irányok és Célok 2010-2021" <http://www.szmm.gov.hu/main.php?folderID=21368&articleID=42410&ctag=articlelist&iid=1> [14 December 2012]
6. "Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia Irányok és Célok 2010-2021" <http://www.szmm.gov.hu/main.php?folderID=21368&articleID=42410&ctag=articlelist&iid=1> [14 December 2012]
7. A szexmunkások hallatják hangjukat az EWL "Prostitúció mentes Európa" felhívása ellen: <http://www.sexworkereurope.org/news/icrse-network-news/sex-workers-raise-their-voice-against-ewl-callprostitution-free-europe> [12 Január 2013]
8. Magyar Országjelentés - a nőkkel szembeni hátrányos megkülönböztetés minden formájának kiküszöböléséről szóló egyezmény (CEDAW) 18. Cikke alapján az országok benyújtott beszámoló, amely tartalmazza a hetedik és a nyolcadik periódusra vonatkozó országjelentéseket. Magyarország. ENSZ Dokumentum CEDAW/C/HUN/7-8 (2012)
9. "Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia Irányok és Célok 2010-2021" <http://www.szmm.gov.hu/main.php?folderID=21368&articleID=42410&ctag=articlelist&iid=1> [14 December 2012]
10. Európai Roma Jogok Központja (2011) "Megtörni a csendet: Emberkereskedelem a roma közösségekben" <http://www.errc.org/cms/upload/file/breaking-the-silence-19-march-2011.pdf> [15 December 2012]
11. Európai Parlament és Tanács 2011/36/EU irányelve (2011. április 5.) az emberkereskedelem megelőzéséről, és az ellene folytatott küzdelemről, az áldozatok védelméről, valamint a 2002/629/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:101:0001:0011:EN:PDF> (1 Január 2013)
12. 1999. évi LXXV. törvény a szervezett bűnözés, valamint az azzal összefüggő egyes jelenségek elleni fellépés szabályairól és az ehhez kapcsolódó törvénymódosításokról
13. Az állampolgári jogok országgyűlési biztosa általános helyettesének Jelentése az OBH 4007/2003. sz. Ügyben, www.obh.hu/allam/jelentes/200304007.rtf [10 December 2012]
14. A Magyar Helsinki Bizottság és a Társaság a Szabadságjogokért véleménye a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló törvény tervezetéről (2011) <http://helsinki.hu/wp-content/uploads/Joint-Opinion-HCLU-and-HHC.pdf> [30 Október 2012]
15. 1999. évi LXXV. törvény a szervezett bűnözés, valamint az azzal összefüggő egyes jelenségek elleni fellépés szabályairól és az ehhez kapcsolódó törvénymódosításokról
16. 1999. évi LXXV. törvény a szervezett bűnözés, valamint az azzal összefüggő egyes jelenségek elleni fellépés szabályairól és az ehhez kapcsolódó törvénymódosításokról
17. FACT Alapítvány (2011), "Egészségfejlesztés a szexmunkások körében" <http://szexmunka.hu/wordpress/wp-content/uploads/2011/01/Honlapra.pdf> [14 Január 2013]
18. Társaság a Szabadságjogokért (2012), "HIV-robbanás küszöbén áll Budapest?" <http://tasz.hu/en/hiv-aids-en/budapest-edge-hiv-explosion> [31 December 2012]
19. UNAIDS (2012), "Tudnivalók a szexmunkáról" http://www.unaids.org/en/media/unaids/contentassets/documents/unaidspublication/2009/JC2306_UNAIDS-guidance-note-HIV-sex-work_en.pdf [21 December 2012]